

Nuran TAPKI^{1*} , İbrahim TAPKI¹ , Yıldırım İSTEK¹

¹ Department of Agricultural Economics, Faculty of Agriculture, Mustafa Kemal University, Hatay, 31100, Türkiye;

² Department of Animal Science, Faculty of Agriculture, Mustafa Kemal University, Hatay, 31100, Türkiye;

Effects of February 6, 2023 Earthquakes on Animal Husbandry: The Case of Malatya Province

ABSTRACT

Objective: In this study, the effects of the earthquakes that occurred on February 6, 2023 on livestock farming were investigated in Malatya province

Material and Methods: The main material of the research consisted of data obtained through face-to-face interviews with 39 farmers engaged in animal production activities in Malatya province.

Results: The demographic characteristics of the farms, agricultural activities, animal and building assets before and after the earthquake, problems experienced by farmers after the earthquake, institutions expected by the farms were determined and whether they will be able to continue their animal husbandry activities in the future was examined. It was determined that the losses experienced in terms of animal assets in the farms were not large, the average number of dead cattle was 1.53, the houses and barns belonging to the farms were mostly slightly damaged, the most important problems experienced by the farms were not finding fuel, power cuts and not being able to sell milk, the farms mostly expected support from the Provincial Directorates of Agriculture and Forestry, Municipalities and the Governorship after the earthquake and the majority of the farmers tended to continue animal husbandry.

Conclusion: It has been concluded that in order for farms not to abandon their animal husbandry activities after natural disasters such as earthquakes and to be protected from natural disasters in every sense, in addition to raising awareness and training of farms, all institutions and organizations that can manage crises that may occur during natural disasters should also take action.

Keywords: Malatya province, natural disaster, earthquake, animal production, enterprises

6 Şubat 2023 Depremlerinin Hayvancılık Üzerine Etkileri: Malatya İli Örneği

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada, 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremlerin Malatya ilinde hayvancılık üzerine etkisi araştırılmıştır.

Materyal ve Metot: Araştırmanın ana materyalini Malatya ilinde hayvansal üretim faaliyetinde bulunan 39 işletme sahibi ile yüz-yüze görüşülerek elde edilen veriler oluşturmuştur.

Bulgular: İşletmelerin demografik özellikleri, tarımsal faaliyet yapma durumları, depremlerden önceki ve sonraki hayvan ve bina varlıklarının durumu, işletme sahiplerinin depremler sonrasında yaşadıkları problemler, işletmecilerin beklentileri olan kurumlar belirlenmiş ve hayvancılık faaliyetine gelecekte devam etme durumları incelenmiştir. İşletmelerde hayvan varlığı açısından yaşanan kayıpların büyük oranda olmadığı, ölen sığır sayısının ortalama 1.53 olduğu, işletmecilerin sahip oldukları evlerin ve ahırların çoğunlukla az hasarlı olduğu, işletmecilerin yaşadıkları en önemli problemlerin akaryakıt bulamama, elektrik kesintisi ve süt satamama olduğu, işletmecilerin depremlerden sonra en çok Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, Belediyeler ve Valilikten destek bekledikleri, işletme sahiplerinin büyük çoğunluğunun hayvancılığa devam etme yönünde eğilim gösterdikleri belirlenmiştir.

Sonuç: Deprem gibi doğal afetler sonrasında işletmecilerin hayvancılık faaliyetini terk etmemeleri ve doğal afetlerden her anlamda korunabilmeleri için onların bilinçlendirilmesinin ve eğitilmesinin yanı sıra doğal afetler sırasında oluşabilecek krizlerin yönetilmesi amacıyla tüm kurum ve kuruluşların yeniden organizasyonuna ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelime: Malatya ili, doğal afet, deprem, hayvansal üretim, işletme

How to cite:

Tapkı, F., Tapkı, İ., & Yıldırım, İ. (2025) Effects of February 6, 2023 Earthquakes on Animal Husbandry: The Case of Malatya Province. *Journal of Animal Production*, Vol: 66 (2): 144-151, <https://doi.org/10.29185/hayuretim.1669730>

GİRİŞ

Can ve mal kayıplarına yol açan, günlük hayatı olumsuz etkileyen olaylara afet denir. Doğal afetler aniden hiç beklenmedik anda ortaya çıkması nedeniyle insanlar tarafından kaçınılmaz olarak bilinmektedir (Akar, 2013; Sabırsız ve Şöhret, 2024). Afetler içerisinde toplumu derinden etkileyen, yıkıcılığı ve neden olduğu hasarlarla depremler ilk sırada gelmektedir (Sabırsız ve Şöhret, 2024). 6 Şubat 2023 tarihinde etkilediği alan, şiddet ve devam etme süresi açısından tarihe konu olacak büyüklükte bir felaket yaşanmıştır. Türkiye’de yaşanan bu depremden 11 il etkilenmiş, onbinlerce can kaybı, büyük boyutlarda mal kayıpları ortaya çıkmıştır. Şehirlerin bir kısmı daha az etkilenirken bazıları ise çok büyük hasarlar almıştır. Afet bölgesi olarak ilan edilen bu iller, Türkiye ekonomisi içinde önemli paya sahiptir. İllerin toplam nüfusu 14,1 milyondur ve toplam ülke nüfusunun yüzde 16,5’ini oluşturmaktadır. 11 ilde 3,6 milyon hane bulunmakta olup, hane halkı büyüklüğü ortalama 3,17 kişidir. Deprem bölgesindeki illerin milli gelirden almış oldukları pay % 9,3, ihracattan aldıkları pay % 8,4’tür Birleşmiş Milletler Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) yaptığı açıklamada; depremin etkilediği illerde mahsuller, çiftlik hayvanları, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği dahil olmak üzere tarımın yanı sıra kırsal altyapıda da ciddi hasara neden olduğunu belirtmiştir. Depremlerin bölgede yaşayan milyonlarca insanla birlikte ülkenin gıda üretiminin %20’sinden fazlasını sağlayan önemli tarım illerine zarar verdiği belirtilmiştir (Anonim, 2025). Depremin gerçekleştiği bölge, tarımsal gayri safi yurt içi hasılanın yaklaşık %15’ini oluştururken, ülkenin tarım ihracatının yaklaşık %20’sine katkıda bulunduğu ifade edilmiştir. Depremin altyapı, hayvancılık ve mahsullerde 1,3 milyar dolar hasara ve tarım sektöründe 5,1 milyar dolar kayba neden olduğu açıklanmıştır (Anonim, 2025). Meydana gelen depremler sonucunda 11 ilde yaşanan tarımsal ürün kayıpları ülkede yaşayan insanların ürünlere olan erişimini etkilerken, tedarik ve dağıtımda da büyük sorunların yaşanmasına sebep olmuştur. Yaşanan deprem bölgede yaşayan halkın ürün tedarikinde sorun yaşamasına neden olurken, aynı zamanda bölgede önemli bir geçim kaynağı olan tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetlerinin etkilenmesine sebep olmuştur. Üretimde aksamalar ve ürün kayıplarının telafisi önemli süreçler almıştır. Kahramanmaraş’ta meydana gelen ve 11 ilde yıkıcı etkilere yol açan deprem felaketinin etkilediği alanın genişliği ve yarattığı yıkım çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Malatya ilinin toplam tarım alanı 425 045 ha, çayır ve mera alanı 572 729 ha, tarla alanı 334 745 ha, sebzelikler 3 404 ha, meyvelikler 78 932 ha, kayısı 61 903 ha, bağ alanı 7 964 ha’dır (Anonim, 2025 a). 6 Şubat 2023 depremleri ile ilgili farklı konularda yapılmış bir çok çalışmaya rastlanmıştır (Çiğ ve Toprak, 2023; Gül ve Akyol, 2023; Ağızan ve ark., 2023; Bayramoğlu ve ark., 2023; Oğuz ve Gülçubuk, 2023; Duruel, 2023; Keskin ve ark., 2023; Parlakay ve ark., 2023; Taşkın ve ark., 2023; Sabırsız ve Şöhret, 2024; Aslan ve Doğan, 2024). Ancak depremin hayvancılık faaliyeti üzerine etkilerine yönelik çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın amacı; 6 Şubat 2023 depremlerinden önemli ölçüde etkilenen Malatya ilinde hayvancılık yapan işletmelerin sahip oldukları hayvan varlıkları ve deprem sonunda yaşanan gelişmeleri ortaya koymak, canlı materyal ve yapılarda meydana gelen kayıpları belirlemek ve üreticilerin bu faaliyeti sürdürmeye devamlılık konusundaki istekliliklerini ortaya koymaktır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

Bu çalışmanın ana materyali; 6 Şubat 2023 depremlerinden en çok etkilenen illerden biri olan Malatya ilinde hayvancılık yapan işletme sahiplerinden anket yoluyla elde edilen birincil verilerdir. Görüşmeler 2023 yılında gerçekleşmiştir. Ayrıca konu ile ilgili ikincil verilerden faydalanılmıştır.

Yöntem

Hayvancılık işletmelerinin belirlenmesinde kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde örnekleme aşamalı olarak büyütülmektedir. Kartopu örnekleme yöntemi, tanımlanması ve ulaşılması zor ana kütleleri tanımlamak ve bunlara ilişkin ilk bulguları ortaya koymak amacıyla uygulanır. Bu yöntemde öncelikle ulaşılması zor olan ana kütlede bir birime ulaşılır, sonra o birimin yardımı ile diğer bir birime, sonra onların yardımıyla başka birimlere ulaşılarak hedeflenen örnekleme büyüklüğüne ve çeşitliliğine varılmaya çalışılır (Karabey, 2021). Bu çalışmada 39 işletme sahibi ile görüşülmüştür.

BULGULAR

İşletmelere Ait Demografik Özellikler

İncelenen işletmelere ait demografik özellikler Çizelge 1’de verilmiştir. İşletme sahiplerinin tamamı erkektir. 28’i evli, 11’i bekar. İşletme sahiplerinin yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında 20-30 yaş grubunda 19 işletmeci (%48.7), 31-40 yaş grubunda 5 işletmeci (%12.8), 41-50 yaş grubunda 5 işletmeci (%12.8), 51-65 yaş grubunda 7 işletmeci (%17.9), 65 yaş ve üzeri yaş grubunda ise 3 işletmeci (%7.7) bulunmaktadır. İncelenen işletmelerde ilkokul mezunu 2 (%5.1), ortaöğretim mezunu 20 (%51.3), yüksekokul mezunu 16 (%41.0), üniversite mezunu bir (%2.6) işletme sahibi bulunmaktadır. İşletmelerde ortalama aile birey sayısı 5.13 kişi olup 0-3 kişiden oluşan 7 (%17.9), 4-6 kişiden oluşan 21 (%53.8), 6 ve daha fazla kişiden oluşan 11 (%28.2) işletme bulunmaktadır. İşletme sahiplerinin bir tanesi (%2.6) aylık 25.000 TL geliri olduğunu, 17’si 25.001-100.000 TL (%43.6) arasında aylık geliri olduğunu, 21 işletme sahibi ise aylık 100.000 TL’den fazla (%53.8) geliri olduğunu beyan etmiştir. İşletme sahiplerinin ortalama aylık geliri 83.611 TL olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. İşletmecilere ait demografik özellikler

Table 1. Demographic characteristics of enterprises

Demografik özellikler	Gruplar	Frekans (Kişi)	%
Medeni Durum	Evli	28	71.8
	Bekar	11	28.2
Yaş	20-30	19	48.7
	31-40	5	12.8
	41-50	5	12.8
	51-65	7	17.9
	65+	3	7.7
	Toplam	39	100.0
	Ortalama (yıl)	39.87	
Eğitim	İlkokul	2	5.1
	Ortaokul-lise	20	51.3
	Yüksekokul	16	41.0
	Üniversite	1	2.6
	Toplam	39	100.0
Ailedeki Birey Sayısı	0-3	7	17.9
	4-6	21	53.8
	6+	11	28.2
	Toplam	39	100.0
	Ortalama(kişi)	5.13	
Gelir Durumu (TL/ay)	25.000	1	2.6
	25001-10000	17	43.6
	100001+	21	53.8
	Toplam	39	100.0
	Ortalama aylık gelir	83.611	

İşletmelerin Tarımsal Faaliyet Yapma Durumu

İncelenen işletmelerin hepsinde daimi işçi bulunduğu belirlenmiştir. İşletmeler en az 2, en fazla 8 daimi işçi çalıştırmaktadır. Çalıştırılan daimi işçi sayısı ortalama 3.2’dir. İşletmelerden 12’si değişik zamanlarda geçici işçi kullandıklarını belirtmiş olup işletmelerde en az bir en fazla ise üç geçici işçi çalıştırıldığı belirlenmiştir. Ortalama çalıştırılan geçici işçi sayısı ise ikidir. İşletme sahiplerinin 27’si hayvansal üretim yanında bitkisel üretim faaliyeti de yaptıklarını belirtmiştir. İşletmeler arazilerinde bitkisel üretim faaliyeti olarak kayısı, yonca, mısır ve buğday üretimi yapmaktadır. İşletme sahiplerinin en az iki en fazla ise 50 yıldır hayvansal üretimle uğraştıkları belirlenmiştir. Ortalama hayvansal üretim faaliyeti 13.7 yıldır. İşletmelerin hepsi mülk araziye sahiptir. Kira arazisi bulunmamaktadır (Çizelge 2).

Tablo 2. İşletmelerde tarımsal faaliyet
Table 2. Agricultural activity in enterprises

	Sayı	En az	En çok	Ortalama	Standart sapma
İşletmede daimi işçi sayısı	39	2	8	3.2	1,3
İşletmede geçici işçi sayısı	12	1	3	2.0	0,6
Kaç yıldır bitkisel üretim yapıyor	27	3	50	19.8	13.5
Kaç yıldır hayvansal üretim yapıyor	39	2	50	13.7	11.4
İşlenen ve mülk arazi miktarı (da)	39	2	250	87.5	76.7

İşletmelerin Kuruluş Tarihi ve Yasal Statüleri

İncelenen işletme sahiplerine hayvancılık faaliyeti ile ilgili eğitim aldınız mı? Sorusu yöneltmiş ve altı işletme sığır yetiştiriciler birliğinden eğitim aldıklarını ifade etmiştir. İşletmelere sahip oldukları işletmelerin yasal statüsü sorulmuş ve 30 işletme şahıs (%76.9), iki işletme limited (%5.1), üç işletme ise anonim şirket (%17.9) olduklarını ifade etmiştir. İşletme sahiplerinin 30'u işletmelerin tamamının kendilerine ait, dokuzu ise ortaklarının olduğunu belirtmiştir. İşletme sahipleri bu işi yapma sebeplerinin gelir elde etmek ve karlılık olduğunu ifade etmiştir. İncelenen işletmelerin kuruluş tarihleri incelenmiş, dört işletmenin (%10.2) 1970-1990 yılları, bir işletmenin (%2.6) 1991-2000 yılları, 11 işletmenin (%28.2), 2001-2010 yılları, 21 işletmenin (%53.8) 2011-2020 yılları, 2 işletmenin (%5.1) ise 2021 ve sonrası yıllarda kurulduğu belirlenmiştir (Çizelge 3).

Tablo 3. İşletmelerin kuruluş tarihleri
Table 3. Establishment dates of enterprises

	Sayı	%
1970-1990	4	10.2
1991-2000	1	2.6
2001-2010	11	28.2
2011-2020	21	53.8
2021+	2	5.1
Toplam	39	100

İşletmelerde Depremden Önce Hayvansal Üretim Faaliyeti ve Hayvan Varlıkları

2023 yılında Türkiye'de bulunan büyükbaş hayvan sayısı 16.583.005 baş, Malatya ilinde bulunan büyükbaş hayvan sayısı 178.130 baştır. Bu miktar Türkiye'nin büyükbaş hayvan varlığının %1.07'sinin Malatya ilinde olduğunu göstermektedir. Türkiye'de bulunan küçükbaş hayvan sayısı 52.363.410 baş Malatya'da bulunan küçükbaş hayvan sayısı ise 382.803 baştır. Oransal olarak Türkiye küçükbaş hayvan varlığının %0.73'ü Malatya iline aittir. Türkiye'de bulunan tavuk sayısı toplamı 2023 yılında 368.624.420'dir. Malatya ilinde bulunan tavuk sayısı ise 6.130.679 adettir. Bu miktar Türkiye'de bulunan tavuk sayısının %1.66'sını oluşturmaktadır (Anonim, 2024a). Malatya ilinin kırmızı et üretim miktarı 2023 yılında 16.824 ton, beyaz et üretim miktarı 51.600 ton, süt üretim miktarı ise 272.600 tondur (Anonim, 2024). Türkiye'de hayvansal üretim canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerden oluşmaktadır. Malatya ilinin ekonomisinde tarım, tarıma dayalı sanayi ve hayvancılık önemli bir yere sahiptir. Hayvancılık giderek ilde önem kazanmaktadır (Köseman ve Şeker, 2015). İncelenen işletmelerden elde edilen bulgulara göre hayvancılık faaliyetine deprem yaşanmasına rağmen işletmecilerin devam etme arzusu beklentinin yüksek olduğunun bir göstergesidir.

İşletme sahiplerine hayvanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz sorusu sorulmuştur. İşletme sahipleri birden fazla seçenekle cevap vermiştir. İşletmecilerin 29'u (%74.3) besicilik yaptığını, 28'i (%71.8) süt hayvancılığı yaptığını belirtmiştir (Çizelge 4).

Tablo 4. İşletmelerde hayvanların değerlendirilmesi
Table 4. Evaluation of animals in enterprises

	Sayı	%
Besicilik yapıyorum	29	74.3
Süt hayvancılığı yapıyorum	28	71.8

Not: Birden fazla cevap hakkı tanındığı için toplam 39'u aşmaktadır

Ayrıca işletme sahiplerine sütü nasıl değerlendirdikleri sorulmuş ve birden fazla seçenekle cevap vermişlerdir. İşletmecilerin 20'si (%51.3) aracıya sattıklarını, 19'u (%48.7) kendisi işlediğini, 8'i (%20.5) marketlere sattığını, 8'i (%20.5) ise kendisi doğrudan tüketiciye satış yaptığını beyan etmiştir (Çizelge 5).

Tablo 5. İşletme sütün değerlendirmesi

Table 5. Evaluation of milk in enterprises

	Sayı	%
Aracıya satıyorum	20	51.3
Kendim işliyorum	19	48.7
Marketlere satıyorum	8	20.5
Kendim satıyorum	8	20.5

Not: Birden fazla cevap hakkı tanındığı için toplam 39'u aşmaktadır

Besicilik yapan işletmeler ürünlerini nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna birden fazla seçenekle cevap vermişlerdir. İşletmecilerin %30.8'i ürünlerini Malatya Et ve Et ürünleri San ve Tic. A.Ş' ne satmaktadır. Kısa adıyla "MALET" Malatya da Et ve Balık Kurumunun özelleşmesi ile 20.09.1995 tarihinde Malatya Et ve Et ürünleri olarak faaliyete geçmiştir. Üreticiden tüketiciye ürünlerin el değişiminde hizmet eden ve kendini kabul ettirmiş bir işletmedir. MALET özelleşmeden sonra faaliyetlerine ara vermeden devam eden Türkiye'deki nadir işletmelerdendir. Zaman içinde yapmış olduğu yenileme ve hijyen çalışmaları sayesinde üretim aşamalarında başarılı olmuş, tüketicilere sağladığı hizmette önemli gelişmeler elde etmiştir (Anonim, 2025b). İşletme sahiplerinin ürünlerini teslim ettikleri diğer bir işletme işletme Asiset'tir. Asis Gıda Et işleme entegre tesisi olup işletmecilerin 7'si (%17.9) tarafından ürünlerini sattıkları yerdir. İşletme sahiplerinin 5'i ürünlerini kasaplara vermektedir. İşletmecilerin önemli bir bölümü (%46.2) ürünlerini kendileri sattıklarını belirtmiştir (Çizelge 6).

Tablo 6. İşletmelerde etin değerlendirmesi

Table 6. Evaluation of meat in enterprises

	Sayı	%
Kendim satıyorum	18	46.2
MALET	12	30.8
ASİSET	7	17.9
Kasap	5	12.8

Not: Birden fazla cevap hakkı tanındığı için toplam 39'u aşmaktadır

İncelenen işletmelere deprem öncesi hayvan varlıkları sorulmuştur. İşletmelerde en az bulunan sığır sayısı dört, en fazla ise 45'dir. Ortalama inek sayısı 17.9'dur. Boğa sayısı işletmeler ortalamasına göre 4'tür. Dana sayısı işletmeler ortalamasında 16.2 olup en az 2 en fazla 40'tir. Ortalama dana sayısı ise 1.2'dir. Düve sayısı ortalama 9.3, tosun sayısı ortalama 19.4, buzağı sayısı ortalama 13.7, koyun sayısı ortalama 12, tavuk sayısı ortalama 19.5'tir (Çizelge 7). İşletmelerde keçi bulunmamaktadır.

Tablo 7. İşletmelerde depremden önce hayvan sayıları

Table 7. Number of animals in enterprises before the earthquake

	Sayı	Minimum	Maximum	Ortalama	Std.sapma
Depremden önce inek sayısı	39	4	45	17.9	10.8
Depremden önce boğa sayısı	4	2	4	2.5	1.0
Depremden önce dana sayısı	39	2	40	16.2	8.0
Depremden önce düve sayısı	17	2	27	9.3	6.1
Depremden önce tosun sayısı	39	2	50	19.4	11.2
Depremden önce buzağı sayısı	38	2	36	13.7	7.8
Depremden önce koyun sayısı	1	12	12	12	-
Depremden önce tavuk sayısı	21	8	40	19.5	8.4

İşletmelerde Depremden Sonra Kalan Hayvan Sayıları, Bina Varlıkları, Kayıp ve Hasar Durumları

İncelenen işletmelerin hayvan varlıklarında deprem nedeniyle azalmalar kaydedilmiştir. 30 işletmede bir ile dört arasında kayıp yaşanmıştır. İşletme başına hayvan kaybı ortalama 1.53'tür. Depremden sonra işletmede kalan ortalama inek sayısı 16.3, boğa sayısı ortalama 2.5, dana sayısı 15.2, düve sayısı 7.8, tosun sayısı ortalama 18.1, buzağı sayısı ortalama 12.6, tavuk sayısı ise ortalama 18.4'tür. Depremde ölen küçükbaş hayvan sayısı bir işletmede olup iki küçükbaş ölmüştür. Kanatlı hayvanlar ise 21 işletmede 3 ile 20 arasında ölmüştür (Çizelge 8).

Tablo 8. İşletmelerde depremde ölen hayvan sayıları

Table 8. Number of animals died in earthquake in enterprises

	Sayı	En az	En çok	Ortalama	Std.sapma
Depremde ölen büyükbaş hayvan sayısı	30	1	4	1.53	0.82
Depremde ölen küçükbaş hayvan sayısı	1	2	2	2.0	-
Depremde ölen kanatlı sayısı	21	3	20	8.62	3.7

İncelenen işletmelerin sahip oldukları binalarda meydana gelen hasar durumu Çizelge 9'da verilmiştir. İşletmecilerin sahip oldukları evlerin bir tanesi (%2.6) orta hasarlı, 34 tanesi az hasarlı (%87.2) ve 4 tanesi (%10.3) ise hasarsızdır. İşletme sahiplerinden evi yıkılan ve ağır hasarlı olan bulunmamaktadır. İşletmecilerin 8'inin (%20.5) ahırları orta hasarlı, 31'i az (%79.5) hasarlıdır. Ağır hasarlı ve yıkılmış ahır olan işletme bulunmamaktadır. İncelenen işletmelerin sahip oldukları kümesler ise depremde tamamen yıkılmıştır. İşletme sahiplerinin tamamında sağım haneler az hasarlı bulunmuştur (Çizelge 9).

Tablo 9. İşletmelerin sahip oldukları binalarda hasar durumu

Table 9. Damage to the buildings owned by the enterprises

	Yıkılmış		Ağır hasarlı		Orta hasarlı		Az hasarlı		Hasarsız	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ev	0	0.0	0	0.0	1	2.6	34	87.2	4	10.3
Ahır	0	0.0	0	0.0	8	20.5	31	79.5	0	0.0
Kümes	0	0.0	21	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Sağımhane	0	0.0	0	0.0	0	0.0	39	100.0	0	0.0

İncelenen işletmelerde binaların sigortalılık durumunu öğrenmek için işletmecilere hangi sigortaları yaptırdıkları sorulmuştur. İşletmelerin 32'si (% 82) sigorta yapmadıklarını belirtmiştir. 3 işletme (%7.7) deprem sigortası, 4 işletme ise (%10.3) deprem sigortası ve konut sigortası yaptırdıklarını belirtmiştir (Çizelge 10).

Tablo 10. İşletmelerde binaların sigorta yapılma durumu

Table 10. Insurance status of buildings in enterprises

	Sayı	%
Yaptırmayan	32	82.0
Her ikisinde	4	10.3
Deprem Sigortası	3	7.7
Konut Sigortası	0	0.0
Toplam	39	100.0

İşletmelerde Deprem Sonrasında Yaşanan Problemler ve Hayvancılığa Devam Etme Durumu

İşletme sahiplerine depremden sonra nasıl problemler ile karşılaştıkları birden fazla cevap hakkı verilerek sorulmuştur. İşletmelerin tamamı akaryakıt bulmakta sorun yaşamıştır. 30 işletme sahibi elektrik kesintisi (%76.9), 26 işletme yem fiyatlarının artması (%66.7), 24 işletme süt satmakta (%61.5), 6 işletme ilaç ve aşı bulamama (%15.4), 5 işletme kaba yem bulamama (%12.8), 4 işletme su kesintisi (%10.3), 4 işletme kesif yem bulamama (%10.3) sorunları yaşadıklarını ifade etmiştir (Çizelge 11).

Tablo 11. İşletmelerde depremden sonra yaşanan problemler

Table 11. Problems in enterprises after the earthquake

	Sayı	%
Akaryakıt bulamama	39	100.0
Elektrik kesintisi	30	76.9
Yem fiyatlarının artması	26	66.7
Süt satamama	24	61.5
İlaç ve aşı bulamama	6	15.4
Kaba yem bulamama	5	12.8
Su kesintisi	4	10.3
Kesif yem bulamama	4	10.3

Not: Birden fazla cevap hakkı tanıdığı için toplam 39'u aşmaktadır

İşletme sahiplerinin depremden sonra destek beklediği kuruluşlar birden fazla cevap hakkı verilerek sorulmuştur. İşletmecilerin 37'si (%94.9) Tarım ve Orman Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerinden, 37'si belediyelerden (%94.9), 20'si Malatya Valiliğinden (%51.3), 18'i yem fabrikalarından (%46.2), 15'i (%38.5) hayvancılık birliklerinden, 12'si (%30.8) AFAD'dan, 7'si (%17.9) sivil toplum kuruluşlarından destek beklediğini belirtmiştir (Çizelge 12).

Çizelge 12. İşletmelerin depremden sonra destek beklediği kuruluşlar

Table 12. Organizations expected to support after the earthquake

	Sayı	%
Tarım ve Orman Müdürlükleri	37	94.9
Belediyeler	37	94.9
Malatya Valiliği	20	51.3
Yem Fabrikaları	18	46.2
Hayvancılık Birlikleri	15	38.5
AFAD	12	30.8
Sivil Toplum Kuruluşları	7	17.9

Not: Birden fazla cevap hakkı tanındığı için toplam 39'u aşmaktadır

İşletme sahiplerine gelecek 5 yılda hayvancılığa devam etme konusundaki düşünceleri sorulmuştur. 26 işletme (%66.7) sahibi hayvancılık faaliyetini bırakmayı düşünmediğini ve devam edeceğini ifade etmiş, 10 işletme (%25.6) sahibi mevcut hayvancılık kapasitesini arttırmayı düşündüğünü ve faaliyete devam edeceğini belirtmiştir. 3 işletme sahibi (%7.7) ise hayvancılıktan yeterince gelir elde edemediğini, depremle birlikte işlerinin daha zorlaştığını ifade etmiş ve bu faaliyeti azaltacağını ve zaman içerisindeki gelişmelere göre bırakabileceğini ifade etmiştir (Çizelge 13).

Çizelge 13. İşletmelerin gelecek 5 yıldaki hayvancılığa devam etme düşünceleri

Table 13. Enterprises' plans to continue animal husbandry in the next 5 years

	Sayı	%
Aynen devam edeceğim	26	66.7
Arttıracam	10	25.6
Azaltacağım	3	7.7
Toplam	39	100.0

SONUÇ ve ÖNERİLER

6 Şubat 2023 yılında yaşanan ve 11 ili etkileyen Kahramanmaraş merkezli depremde Malatya ilinde hayvancılık yapan işletmelerde depremden etkilenme durumu incelenmiştir. İşletmelerde et ve süt hayvancılığı birlikte yapılmakta olup, besicilik yapıma oranı daha yüksek bulunmuştur. İşletmeciler elde ettikleri ürünleri çoğunlukla yerel firmalar olarak bilinen ASİSET ve MALET'e pazarlamaktadır. İncelenen işletmelerde hayvan varlığı açısından yaşanan kayıplar büyük oranda değildir. İşletmecilerin sahip oldukları evlerde az hasarlı olanların oranı %87.2'dir. Ağır hasarlı ve yıkılmış ev bulunmamaktadır. Ahırlarda çoğunlukla hasar durumu az hasarlı, kümeslerin tamamı ağır hasarlı ve sağlam hanelerin ise tamamı az hasarlıdır. İşletmeciler binalarına büyük oranda sigorta yaptırmamıştır. İşletmecilerin tamamı depremden sonra akaryakıt bulamama, elektrik kesintisi, yem fiyatlarının artması, süt satamama gibi sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. İşletmeciler depremden sonra en çok Tarım ve Orman İl müdürlükleri, Belediyeler ve Valilikten destek beklemiştir. İşletme sahipleri büyük oranda hayvancılık faaliyetine devam edeceklerini ifade ederken, %25.6 oranında işletme sahibi devam etmek yanında faaliyeti daha da büyüteceklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre; 6 Şubat 2023 depremlerinin incelenen hayvancılık işletmelerine etkileri hayvan ve bina kayıpları bakımından çok önemli boyutlarda bulunmamış ancak bazı kayıplar yaşanmıştır. Bu süreçte işletmelerin çeşitli kurum ve kuruluşlardan beklentileri olmuştur. Hayvancılıkta yaşanan belirsizlik ve kayıplara rağmen işletmeler kayıplarını gidererek faaliyetlerini devam etme yolunu seçmiştir. İşletmelerin hayvancılığı terk etmemeleri ve bu tür doğal afetlerden her anlamda korunmaları için bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri önem arz etmektedir. Üreticilere bu bilincin kazandırılması ilgili kurum ve kuruluşlarca sağlanmalıdır. Bunun yanında işletmeler özellikle deprem sigortası konusunda yetersiz kalmıştır. Zarardan korunmak için sigorta yaptıрма konusunda işletmelere bazı yaptırımlar ve destekler uygulanabilir.

Teşekkürler: -

Veri kullanılabilirliği: Veriler makul talep üzerine sağlanacaktır.

Yazar katkıları: Tüm yazarlar makalenin hazırlanmasına eşit katkıda bulunmuştur.

Etik beyan: Bu araştırma, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 07.03.2024 tarih ve 07032024/03/22-3/4 belge numarası ile onaylanmıştır.

Finansal Destek: -

Makale Açıklaması: Bu makale Çağrı KANDEMİR tarafından düzenlenmiştir

KAYNAKLAR

- Anonim, 2024. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Malatya İl Müdürlüğü Brifing Dosyası, <https://malatya.tarimorman.gov.tr> (Erişim tarihi, 22.05.2025).
- Anonim, 2024a. Türkiye İstatistik Kurumu, <https://www.tuik.gov.tr> (Erişim tarihi, 22.05.2025)
- Anonim, 2025 Foreks, Erişim linki <https://www.foreks.com/haber/detay/643509e0590801000199cca0/PICNEWS/tr/fao-> (Erişim tarihi, 04.03.2025)
- Anonim, 2025a. Malatya Ticaret borsası, <https://malatyatb.org.tr/ekonomi> (Erişim tarihi, 04.03.2025)
- Anonim, 2025b. <https://malet.com.tr/hakkimizda> (Erişim tarihi, 05.03.2025).
- Ağızan K, Bayramoğlu Z, Amri, H.İ.B.F. 2023. Deprem felaketinin tarımsal üretim ve pazarlaması üzerine etkilerinin tartışılması. 2. Uluslararası Sürdürülebilir Ekolojik Tarım Kongresi, 13-15 Mart 2023, Konya, s.219-226.
- Akar. S. (2013). Doğal afetlerin kamu maliyesi üzerine etkisi Türkiye örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan A, Doğan S. 2024. Malatya ili Kale ve Doğanşehir ilçelerinde deprem sonrası çilek üretiminin sosyo-ekonomik analizi. *Özal Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*,1(2): 61-69.
- Bayramoğlu Z, Bozdemir Akçıl M, Hilal W. 2023. Doğal afetlerin demografik yapı ve tarımsal işgücü üzerine etkileri. 2. Uluslararası Sürdürülebilir Ekolojik Tarım Kongresi, 13-15 Mart, Konya, s.392-407.
- Çiğ F, Toprak Ç.C. 2023. Buğday üretimi üzerinde depremlerin etkileri. 4. International Çukurova Agriculture and Veterinary Congress 27 -28 February 2023, s.97-110 Adana
- Duruel M. 2023. Afetlerde göçmen olmak: 6 şubat depremi Hatay örneği. *Mukaddime*, 14(2): 227-255.
- Gül K, Akyol H. 2023. Kahramanmaraş depreminin bölgenin kırsal kalkınmasına etkisinin incelenmesi. ISPEC 11th International Conference on Agriculture, Animalsciences and Rural Development, 03-05 Mart 2023, Muş, s.700-726.
- Karabey, C.N., 2021. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Keskin G, Tapkı N, Dağıstan E, Tapkı İ. 2023. Hatay ilinde depremin hayvansal üretime etkisi ve muhtemel sonuçları. Editör: Prof.Dr. Veysel Eren. *İnterdisipliner Yaklaşımla Hatay'da Afet Deneyimi*. 6. Şubat 2023 Depremini Tarihe Not Düşmek. Nobel Yayınevi. Yayın no.4994.Basım sayısı 1. s. 561-575.
- Köseman A, Şeker İ. 2015. Malatya İli Sığır, Koyun ve Keçi Yetiştiriciliğinin Mevcut Durumu. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Veteriner Dergisi*, 29(2): 137-143
- Oğuz İ, Gülçubuk B. 2023. 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli deprem deneyimi ışığında tarım gıda değer zincirini güçlendirme ve toplum bilincini harekete geçirme. Target 4. Uluslararası Tarım ve Gıda Etiği Kongresi, Ankara, 16 - 17 Kasım, Cilt.1, s.40-52.
- Parlakay O, Çelik A.D, Sarıoğlu T. 2023. 6 Şubat 2023 Depreminin Hatay ilinde tarıma dayalı sanayi işletmelerine etkilerinin incelenmesi. Editör: Prof. Dr. Veysel Eren. *İnterdisipliner Yaklaşımla Hatay'da Afet Deneyimi*. 6. Şubat 2023 Depremini Tarihe Not Düşmek. Nobel Yayınevi. Yayın no.4994.Basım sayısı 1. s.577-587.

- Sabırsız E, Şöhret M. 2024. 6 Şubat depremlerinin Türkiye ekonomisi üzerindeki makroekonomik, sosyal ve çevresel etkileri. Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 15(1):571-597
- Taşkın T, Engindeniz S, Kandemir Ç. 2023. An Evaluation on the Impact Level of Cattle and Small Ruminant Farming in the Earthquake Region, Eurasian International Scientific Research and Innovation Congress, 21-22 July, Guba-Azerbaijan, pp.85-95.